మానిసిలో మనిషి

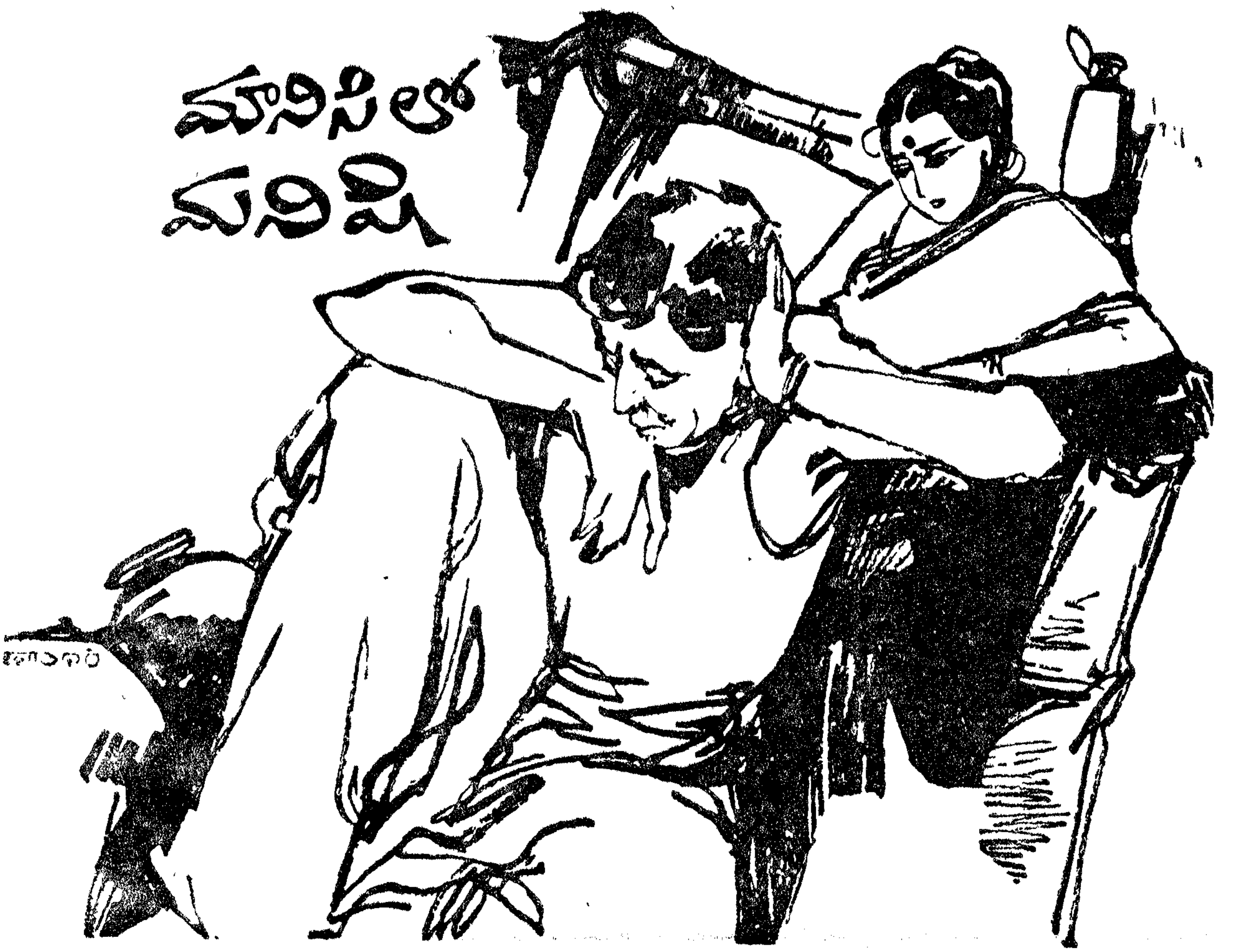

భట్టిప్రోలు బాలకృష్ణరావు

'శరబయ్య తాగటం మానేశాడంటరా!' అన్నాడు వెంకన్న. 'ఎట్టా?' అని ఆశ్చర్య పోయాడు పుల్లిగాడు.

'యెదవ వాయీలు...!' తాగటంలో రుచి తెలియక చప్పబడిపోయిన శరబయ్య గురించి చెప్తున్నాడు, ఈరిగాడికి **అపహ్యమేసింది.**

'ఈరిగాడు ఐదోగ్లాసులో వున్నాడు మరి!

'బొత్తిగా సెడిపోనాడు వన్నా సోడు. యెనక్లో సెడుబుద్దులు.సొప్పుండాల!' **అంది** సారా దుకాణం సూరమ్మ

పెద్దవాళ్ళ పావాసంపట్టి వాళ్ళమాటలు విని తాగడం మానేశాడని సూరమ్మ **అభి**ప్రాయం.

'యేమే సూరమ్మా **ఒక వాటా** ఎగిరి పోంది...' అన్నాడు సోమిగాడు, గ్లాసు అందిస్తూ.

'మన్సనొళ్ళు. నే బాగువడ్డం యిట్టం లేదు. అందుకే యారో శరబయ్యకుకి మా రి పోశారు.' అంటూ శాపనార్థాలు పెట్టింది సూరమ్మ.

అవును మరి శరబయ్య తాగటమంటే మాటలా? ఒక పట్టాన వదిలిపెట్టడు. గ్లాసుమీద గ్లాసు **ఏడెనిమిది** గ్లాసులన్నా లాగిస్తాడు. **బేరంపోయిన** సూరమ్మ గోల పెట్టదు మరి?

'శరబయ్యగాడికీ **దుర్బుద్ధి** ఎందుకు **పుట్టిందంటావ్**—'

'**యేమో**...పెళ్లాంగాని యేమన్నా **కూకలేసిందేమో**—'

'శశ్శ...పెళ్ళాం గూకలేయడ మేందిరా? ...వొరెత్తితే తాట బద్దలుకొట్టేవాడు శరబయ్య. **నే నెరగవా అంట!'**

'కొడుకు పోవాక మారిపోనాడురా...'

'ఏడిశాడు. అది అట్టా మారేరకమా?'

'మరేం **జరిగిందంట?'**

'అదే **నేనూ అడుగుతూంట'**

ఎంతోకాలంనుంచి తప్పతాగడానికి అలవాటుపడ్డ శరబయ్య, ఒక్కసారిగా తాగడం మానేసేసరికి దుకాణదారు సూరమ్మతోపాటు అందరికీ ఆశ్చర్యం కలిగింది. ఈ ఆశ్చర్యం **ఊరంతా** పాకింది.

* * *

ఎక్కడికీ వెళ్ళకుండా ఇంటిపట్టునే కూర్చుంటున్న శరబయ్యనిచూస్తే అతని భార్య కాంతమ్మకి ఎక్కడలేని ఆనందమూ కలిగింది. కొడుకుపోయిన దిగులే లేదు. పూర్తిగా మరచిపోయింది.

దగ్గరగాకూర్చుని

'యేంటి మావా దిగులుగావున్నావ్...' అని అడిగింది.

'నేను తాగడం మానేశా...' అన్నాడు శరబయ్య.

అదిరిపడింది కాంతమ్మ.

'ఏందంటా?' అని రెట్టించి అడిగింది.

'అవునే ... నేను తాగడం మానేశా: నీమీదొట్టు' అన్నాడు శరబయ్య.

కాంతమ్మ నమ్మలేదు. అంత క్రితం ఇలాంటి ఒట్లు ఎన్నో అయినాయి.

కానీ ఆమె అంతరంగం ఏదో ఆలోచిస్తూ వుంది. శరబయ్యలో మార్పుంది. కొత్త రకంమార్పు. ఏమిటో ఈ వెలుగు? కాంతమ్మకు అర్థం కావడంలేదు.

ఈసారి మావచెప్పినమాట నిజమేనేమో అనిపించింది.

'ఏంమావా:...నువ్వింత మంచివాడి వెలా అయ్యావుమావా: ... ఏదేవత నన్ను పల్లగా సూపింది?' అంటూ అతని తలను సవరించింది.

'అవునే...! దేవతో, దెయ్యమో నాకు తెలవదుకాని ... నేనుమాత్రం ఇక తాగను. తాగనంటే తాగను' అన్నాడు నిశ్చయం ధ్వనించే కంఠంతో శరబయ్య.

కాంతమ్మ సంతోషానికి అంతులేదు. ఆరోజు నుంచీ ప్రతిరోజూ ఆమెకు పండగే అవుతుంది.

'మరి నీకు దిగులెందుకు? అట్టా గూసుంటావేం ... వణ్ణం కూడా సరిగ్గా తిన్లేదు...?' అంది కాంతమ్మ.

'ఆకల్లేదే...'

'ఎందుకునేదు...? తాగితే ఆకలవుద్దా యేంటి?'

'శ్శ...అదికాదే ... ఎందుకో మనసంతా అగ్గిలావుందనుకో...'

'తాగుడు మీనకు పోనాదేమో...'

'అబ్బబ్బ నీగోలే నీది ... నామాట యింటేనా?' అని.

'పనికోసం తిరిగేదేంటి...?' అన్నాడు.

శరబయ్య నోటినుంచి వెలువడుతున్న మాటలన్నిటినీ రత్నాల్లా ఏరుకుంటోంది కాంతమ్మ.

శరబయ్యలో మార్పొచ్చింది. ఎంతో మార్పొచ్చింది. దేవుడు కరుణించాడు. పోలేరమ్మకు యాట సేయాలి...!-ఇదే ఆలోచన కాంతమ్మకి.

* * *

'యెల్లుమావా:...యెల్లు ... పనికోసం సూడు. అందర్లోనూ తలెత్తుకు తిరుగుదాం. నీలాంటి మగోడుండగా నాకేంది లోటు...?

నువ్వు నా దేవుడివి మావా:...దేవుడివి.

అంటూ అతనిమీద వాలిపోయింది కాంతమ్మ.

పనికోసం ఊరుమీదపడ్డాడు శరబయ్య.

శరబయ్యలో అకస్మాత్తుగా యింతటి మార్పు రావడానికి కారణం ఆమెకూ తెలుసు.

కొడుకు పోయినా మావ మనిషవుతున్నందుకు ఆమెకు ఎంతగానో ఆనందంగా వుంది.

కొడుకుపోతే మళ్ళీ వస్తాడు.

మావపోతే మళ్ళీ రాడు...!—ఇదీ ఆమె నమ్మకం.

ఆమె దృష్టి చచ్చిపోయిన ముగ్గురి పిల్లలమీదికిపోయింది.

ముగ్గురూ మగపిల్లలే. ఒకడు పుట్టుకతోనే పోయాడు. రెండోవాడ్ని పోలేరమ్మ ఎత్తుకుపోయింది. మూడోవాడ్ని తలచుకుంటున్నప్పుడు కాంతమ్మకు దుఃఖం ఆగిందికాదు.

రాక్షసుడిలాంటి మావ మనిషయ్యాడు అనుకుంది, గతాన్ని గుర్తుతెచ్చుకుని.

* * *

రత్తాలుకి అప్పుడు నాలుగోఏడు. ముద్దు ముద్దుగా మాట్లాడుతుండేవాడు. వాడి మాటలకి కాంతమ్మ తెగ మురిసిపోయేది.

'ఇద్దర్నెత్తుకుపోయావు. ఈడినైనా దక్కించు తల్లీ' అంటూ ఏడుకొండల వాడికి చేతులు జోడించేది. కంటికిరెప్పలా కాపాడుకునేది.

పగలంతా కూలి పనిచేసి, తర్వాత అవధానిగారింట్లో అంట్లు తోమి చాలా రాత్రయేటప్పటికి యింటికొస్తుండేది.

రత్తాల్ని యింట్లో ఒకడ్ని వుంచడానికి యిష్టంలేక, శరబయ్యమీద నమ్మకంలేక కూలి పనికెళ్ళినా, ఎక్కడికెళ్ళినా కూడా వెంటబెట్టుకు తీసుకు వెళ్తుండేది.

ఎంత శ్రమపడినా ఆమెకు శ్రమ అనిపించేదికాదు. పడ్డ కష్టమంతా రత్తాల్ని చూసుకుని మరచిపోయేది..

'మాయదారి దేవుడు తిన్ననైనోడుకాదు! చూసి వోర్వలేడు.'

ఇంటికొస్తే చాలు శరబయ్య తందనాలు ఎదురయ్యేవి.

'యేడపోయినావే రంకుముండా!' అంటూ తెగబాదేవాడు.

కాంతమ్మ ఎన్నిచెప్పినా తప్పతాగిన శరబయ్యకి వినిపించేవికావు.

శరబయ్యకి పనిపాటూవుండేదికాదు.

కాంతమ్మ తెచ్చినదంతా శరబయ్య తాగుడుకోసమే అయిపోయేది.

పెళ్ళాం కూడుతిందా లేదా అనిగాని, కొడుకు పోషణ సరిగా వుందాలేదా అనిగాని, అతనికి వుండేదికాదు. ఎంతసేపూ తన తాగుడు, తనూను.

తాగుడికి డబ్బులివ్వకపోతే తన్నేవాడు. తిండి పెట్టకపోతే కొట్టేవాడు.

పాపం అన్నీ భరించుకొంటూ, తాళిబొట్టును నమ్ముకొన్న కాంతమ్మ అలానే కాలం గడుపుతూ వుండేది.

ఆ రోజును తలుచుకున్నప్పుడు కాంతమ్మకి భయం వేసింది. అది మరపురానిరోజు. ఆమె జీవితంలో కత్తిగాటువంటి రోజది.

ఊళ్లో ఎక్కడా పనుల్లేక పోవడంతో ఒక్క అంట్లుతోమేపని మాత్రమే వుండేది. కాంతమ్మకి దాంతో చాలా కష్టమైపోయింది.

శరబయ్య కోపానికి అంతులేక పోయేది.

రోజూ యిచ్చే డబ్బులు కాంతమ్మ ఇవ్వకపోయేసరికి కట్టలు తెంచుకు ప్రవహించింది.

కొట్టాడు. కొట్టాడు ... చేతులు నొప్పెట్టే వరకు కొట్టాడు. తర్వాత కత్తిపీట కాంతమ్మ మీదికి గట్టిగా విసిరి, కాంతమ్మ ఏమయిందోనని కూడా తెలియకుండా దుకాణం వేపు వెళ్ళి పోయాడు.

గురి తప్పిన కత్తిపీట కాంతమ్మని చంపలేదు. కాని కత్తిపీట పీట మాత్రం కాంతమ్మ గుండెల్ని ముద్దెట్టుకుంది.

కాంతమ్మ ఆరవలేదు. అసలు మొగుడు ఎన్ని తిట్టినా కొట్టినా పైకి ఏమీ అనదు.

ఇప్పుడు అరవలేకపోవడానికి కారణం అదికాదు. దెబ్బ అంత గట్టిగా తగిలింది. నేల కూలిపోయింది కాంతమ్మ.

ఆమెకు స్పృహవచ్చేసరికి ప్రక్కనున్న పిల్లవాడు గుక్కతిప్పుకోకుండా ఏడుస్తున్నాడు.

లేవబోయింది. వంట్లో శక్తిలేదు. ఎలాగయితేనేం బలాన్నంతా కూడదీసుకుని రత్తాల్ని వళ్ళో కూర్చోబెట్టుకుంది.

రత్తాలు ఎంత సేపటినుంచి ఏడుస్తున్నాడో, ఏమో,...ఆమె చేతుల్లో...వో... మెలికలు తిరిగిపోతున్నాడు.

మానిసిలో మనిషి

పిలిచ్చేదానికన్నా కూడా ఆమెకు శక్తి లేదు.

ఆ సమయానికి శరబయ్య మళ్ళా వచ్చాడు. ఈసారి అతని కళ్ళు జ్యోతుల్లా వెలిగిపోతున్నాయి. రోజూకన్నా ఎక్కువగానే తాగాడు.

'వచ్చి కూడెట్టవే...' అన్నాడు.

కాంతమ్మ పలకలేదు. పలకలేకపోయింది.

'లంజముండా!' అంటూ లేచి ఆమె వళ్ళో ఏడుస్తున్న పిల్లాణ్ణి చేతుల్లోకి లాక్కుని విసిరేశాడు.

అంతే!!

*   *   *

'కేర్'మని అరిచింది కాంతమ్మ. అప్పుడే ఇంట్లో అడుగుపెట్టిన శరబయ్య ఆమె దగ్గరికి పరిగెత్తుకొచ్చి.

'ఏమిటే ... ఏమయింది?' అన్నాడు ఆత్రుతగా.

కాంతమ్మ మాట్లాళ్ళేదు. అతన్ని కౌగలించుకొని భోరుమని ఏడ్చింది.

'నేనింక తాగనన్నాను కదంటే...' అన్నాడు శరబయ్య అమాయకంగా.

కాంతమ్మ భోరుమన్నప్పుడు శరబయ్య అలా అనడం అలవాటు!

కాస్సేపటికి మామూలు మనిషయింది కాంతమ్మ.

'దేవుడు మనల్ని సిన్నసూపు సూత్తున్నాడు మావాఁ...' అంది కాంతమ్మ.

'అవునే...' అన్నాడు పరధ్యానంగా శరబయ్య.

'ఇప్పుడేం పరవానేదు. నువ్వు మనిసివయ్యేవుగా...' అంది కళ్ళు తుడుచుకుంటూ.

'ఎక్కడా పని దొరగలేదే...' అన్నాడు శరబయ్య.

'పోన్లె మావాఁ ... రేపు సూద్దువుగాని లే... సెయ్యి కడుక్కోరా...వణ్ణం పెడతా' అంటూ లోపలికి వెళ్ళింది. శరబయ్య ఆమెని అనుసరించాడు.

రాత్రి వంటిగంట దాటివుంటుంది. మూలుగు విన్న కాంతమ్మకు మెలకువ వచ్చింది. ఎక్కడినుంచి విన్పిస్తున్నదా అని నలువైపులా చూసింది.

'మావాఁ...' అంది భయంగా.

శరబయ్య జవాబియ్యలేదు. ప్రతిగా అతని స్వరం వినిపించింది. వణికిపోతూ మూలుగుతున్నాడు దగ్గరకెళ్ళి చూసింది. వంటిమీద చెయ్యేస్తే, చెయ్యి కాలి పోతూంది.

'మావాఁ...ఇదేంటి మావా!...ఇంత జొరమొచ్చేదాకా వఁటాడ కూరుకున్నావ్ ... నేను సచ్చిపోనానుకున్నావా?' అంటూ బెంబేలుపడిపోయింది.

ఈమాటుకూడా శరబయ్య సమాధానం ఇవ్వలేదు.

కాంతమ్మ పిలిస్తే డాక్టర్లు రారు. శరబయ్యనే వాళ్ళదగ్గరికి తీసుకెళ్ళాలి. అర్ధరాత్రి తీసుకెళ్ళినా ఫలితం దక్కదు. 'నిద్రలో లేపినందుకు డాట్రు నోమందుకో మందు ఇచ్చేయ్యగల్డు?' అనుకుంటూ శరబయ్య పక్కనే కూర్చుని చేతనైన వుప చర్యలు చేయసాగింది.

తెల్లారింది.

శరబయ్య జ్వరం తగ్గలేదు. పైగా ఏదో సంధివాగుడు.

అతన్ని మోసుకు డాక్టర్ దగ్గరికి తీసుకెళ్ళే వోపికలేదు కాంతమ్మకు. ఆమెను ఆ పరిస్థితుల్లో ఆదుకొనేవాళ్ళు కూడా కనిపించలేదు.

ఎలాగైతేనేం శాస్త్రుల్లుగార్ని బ్రతిమాలుకుని తీసుకొచ్చింది.

ఆయనేవో మాత్రిపోసి 'మళ్ళా వస్తా'నని వెళ్ళిపోయాడు.

'నేను మంగమ్మగోర్ని సంపేశానే...నేనే సంపేశా...' అని ఏడుస్తున్నాడు శరబయ్య.

ఇదంతా సంధిలక్షణమేనని శాస్త్రుల్లు చెప్పి వెళ్ళాడు.

గుడ్లనీరు కక్కుకుని, బిక్కు బిక్కుమంటూ అతన్ని చూస్తూ, అతను చెప్పే ప్రతి మాటా వింటూ కూర్చుంది కాంతమ్మ.

'అవునే... నిజమేనే...మంగమ్మగోర్ని నేనే సంపేశాను...' అన్నాడు మళ్ళీ మళ్ళీ.

'శ్శ... వూరుకో మావా...ఆయువు మూడి ఆమెగోరే పోయారు. నువ్వు సంపడమేంటి?' అంది కాంతమ్మ.

శరబయ్యకి పిచ్చెవోనని భయం కూడా ఆమెకు వుంది.

కొడుకు పోయినప్పటినుంచి శరబయ్య అదో మాదిరిగా వుంటున్నాడు. ఆదిలో తెగ తాగేవాడు. రానురాను తగ్గించేశాడు. తాగుడు తగ్గించే కొద్దీ అతనిలో దిగులు ఎక్కువయింది. తాగుడు గురించికాదు. అతనిలో ఏదో మధన ఎక్కువయింది. మనసులో లావా ప్రవహించింది.

మానిసి మనిషయ్యే ముందు పరిణామం!

'నీకు తెల్దే...నేనే సంపేశా..., నేనే...! నీ కొడుకుని కూడా నేనే సంపేశా...' అన్నాడు శరబయ్య.

కొడుకు మాట ఎత్తేసరికి కాంతమ్మ

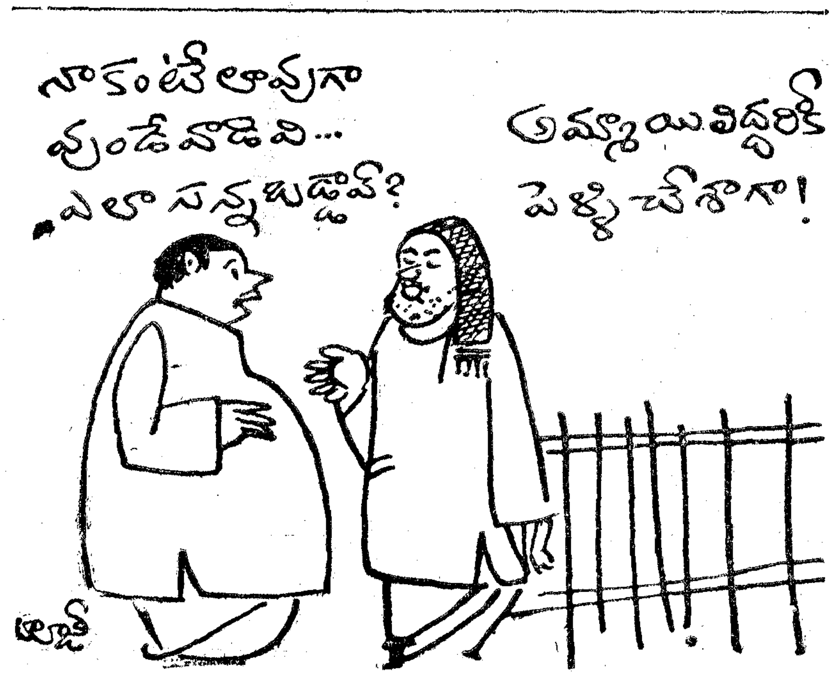

హెడన్సా
HADENSA
మూల
వ్యాధులకు.
ప్రతి చోట దొరుకును

పుస్తకములు

5 పుస్తకముల సెట్టు రు. 5-50.
(1) కొక్కోకశాస్త్రం (2) మహాగాత్
(3) మంత్రిక పద్ధతులు, (4) 84 ఆసనములు, (5) రహస్యఫోటో ఆల్బం. ఒక్కొక్క పుస్తకం రు. 2/-. పోస్టేజి, ప్యాకింగ్ అదనం. ఇంగ్లీషులో వ్రాయండి.
SULEKHA TRADERS,
(WAT-7) Beat No. 13, Aligarh.

వాయిదాలపద్ధతిపై ట్రాన్‌సిస్టర్

నెలకు రు. 30/- వంతున చెల్లించి "నేషనల్" పోర్టబుల్ 3 బ్యాండ్, ఆల్ వరల్డ్ ట్రాన్‌సిస్టర్ పొందండి. దీనికి వగుల నట్టి ప్లాస్టిక్ పెట్టె కూడా వుండగలదు. వెంటనే వ్రాయండి.
Jagson Agencies (WAP-88)
P. B. 1212, Delhi-6.

రెండు రత్నాలు
Licenced under M. & T. P. Act — Rule (83)
వీర్యస్తంభనము—Tonic Pills&Oil
కడుపులోకి పైకి వర్తనకు (1) కోర్సు 20 రోజులక్కు రూ.32లు-స్పెషల్ రకం రూ.47
పైకం M.O. పంపాలి—వి. పి. లేదు.
డా. రత్నం సన్స్, (Estd 1904)
మలకపేట బిల్డింగ్స్, New
అంబరుపేట మార్కెట్ వద్ద,
హైదరాబాద్—36 ఆం. ప్ర.

మానసిలో మనిషి

ధరించుకోలేక పోయింది.

తూరిని భయపడింది. నిజమేనేమోనని పించిందామెకు.

'నువ్వు పంపడమేంటి మావాఁ... కూడు దొరక్క ఆమే వచ్చిందంటుగా... ఆ మాయ ముండ డబ్బుపాడేసినాది...'

'కాదే...నీకు తెల్దు. నేనే పంపాను.'

అన్నాడు గట్టిగా శరబయ్య. అతను వివ రంగా చెప్పాలనుకున్నాడుగాని చెప్పలేక పోతున్నాడు.

* * *

ఆరోజు శివమెత్తినట్టు తిరిగాడు. ఇంట్లో కాంతమ్మను పట్టుకుబాదాడు. వూళ్ళోవాళ్ళందర్నీ పట్టుకుని తిట్టాడు. అయినా అతనిచేతికి డబ్బు దొరకలేదు. ఎవరూ ఇవ్వలేదు. అరువుపెట్టనంది సారా కొట్టు మారమ్మ.

శరబయ్యకి పిచ్చెత్తిపోయింది.

రోడ్డుమీద నడుస్తుంటే అతనికి అదృష్టం ఎదురైంది! ఆలాగని అతనను కున్నాడు.

'ఏం పాపా! ఏడకెల్తున్నావ్...' అన్నాడు మంగమ్మ మనవరాల్ని పిలిచి.

మంగమ్మకు ఎవరూలేరు, మనవరాలు తప్ప.

చేతిలో పదిరూపాయలనోటు గట్టిగా బిగించి 'మందులషాపుకి' అంటూ చీటి చూపించింది పాప.

శరబయ్యలో కొట్టుమిట్టాడుతున్న ఆలోచనలన్నీ ఒక కేంద్రాన్ని చూసుకుని ఆగిపోయాయి.

అతను తాగాలి. వళ్ళుతెలియాలి.

అంతవరకు అతను మనిషికాడు.

'నేనెవరో తెలుసా పాపా నీకు?'

'తెలవదు.'

'పోనీలే...నువ్వు యింటిదగ్గరేవుండు... మామామ్మ నీకోసం ఏడుస్తోంది. నేను మందు తెచ్చిస్తా...'

శరబయ్య మాటలు పూర్తిచేయనేలేదు పదిరూపాయల కాయితం శరబయ్య చేతిలో పెట్టి మామ్మదగ్గరకు పరిగెత్తింది 'మామ్మా' అంటూ ఏడుస్తూ పాప.

శరబయ్య మందు తేలేదు.

తెచ్చుకున్నాడు!

ఇంటికొచ్చి లబ్బలు బాగా చూశాడు మత్తు వదిలింది. చిన్నపిల్లాడిలా ఏడ్చాడు. గుండెలు బాదుకుని ఘోరంగా ఏడ్చాడు.

జుట్టు పీక్కున్నాడు.

చొక్కా చింపుకున్నాడు.

చేతులు బాదుకున్నాడు.

కవవడ్డ బావికల్లో కొట్టుకుని శతీ తాన్ని హింసపెట్టించుకున్నాడు.

తెల్లవారాక విన్నాడు, మంగమ్మ మరణ వార్త!

అతనూ మనిషే. అతనిలోను మన మంది. మనము కళ్ళు విప్పుకునే నాటికి దాని పరిణామానికి హాతమైన గతం పోల్చింది.

మంగమ్మ శవానికి నిహాశతించాడు. అందరూ ఆశ్చర్యపడేలా.

పాప ఏడ్చి, ఏడ్చి, సొమ్మసిల్లింది.

శరబయ్యలో మనిషిలేచి కూర్చున్నాడు. జ్ఞానోదయం చేశాడు.

పాపను అనాధాశ్రమంలో చేర్పించాలని పెద్దలందరూ తీర్మానించుకుంటున్నారు.

* * *

'రత్తాలు పిలుస్తున్నాడే...' అన్నాడు శరబయ్య

కామ్మర్లు సంధివాగుడని చెప్పినా, కాంతమ్మ కేదో అనుమానంగానేవుంది.

'నా సేతిలో సెయ్యేసి ఒకమాట సెప్పవే...' అన్నాడు శరబయ్య. మాతిలో మంచి వనొట్లాడినట్లు మాటలు.

'యేంటి మావాఁ...ఇది? మన్నేనాడైనా ఏదైనా సెప్పితే నే కాదన్నానా ?'

'అలాకాదు...మాటియ్యావే ...' అతాన్ని గింజాకుంటున్నాడు.

'మం...గ...మ్మ...గా...రి... పా ..పను... ...ను... వ్వు పెం.. చు ... కో ... వేను... రత్తాలు...ద...గ్గ...రి...'

కాంతమ్మ నిర్ఘాంతపోయింది.

శరబయ్య చావు, అతనికోదేక ఒకలాగే వున్నాయి!